

Web Ortam?nda Bilgi Arama ve Yorumlama Stratejileri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Web Ortam?nda Bilgi Arama ve Yorumlama Stratejileri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32596>

Özet

Web Ortamında Bilgi Arama ve Yorumlama Stratejileri Ölçeği (WOBAYSÖ), bireylerin internet ortamında bilgiye ulaşma, bu bilgileri etkili bir şekilde arama ve elde edilen verileri kritik bir bakış açısıyla yorumlama becerilerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, orijinal bir yapının Türk kültürüne ve diline **Uyarlama (Uyarlama)** çalışması olarak Geçer ve Şera (2016) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek, özellikle eğitim bilimleri ve bilgi teknolojileri alanlarında, öğrencilerin ve kullanıcıların web tabanlı öğrenme süreçlerinde gösterdikleri stratejik yeterlilikleri değerlendirmek için tasarlanmıştır. Bu araç, **dijital bilgi okuyucu** (dijital bilgi okuyucu) becerilerinin önemli bir bileşenini oluşturan, karmaşık çevrimiçi ortamlarda etkili **Bilgi Arama (Bilgi Arama)** davranışlarını tespit etmeye olanak tanır.

Anahtar Kelimeler

Web ortamı, bilgi arama stratejileri, yorumlama stratejileri, dijital okuyucu, ölçek uyarlama, psikometri, eğitim teknolojileri.

Yazarlar

Aynur Geçer, Nesrin Şera.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin web ortamında bilgi ararken kullandıkları bilişsel ve davranışsal stratejileri sistematik olarak ölçmek ve değerlendirmektir. Bu stratejiler, sadece arama motorlarını kullanma becerisini değil, aynı zamanda bulunan bilginin güvenilirliğini değerlendirme, farklı kaynakları karşılaştırma ve elde edilen bilgiyi anlamlı bir şekilde yorumlama yeteneklerini de kapsamaktadır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması, Türkiye'deki araştırmacıların ve eğitimcilerin, öğrencilerin **web tabanlı öğrenme** süreçlerindeki yeterlilik düzeylerini standart bir araçla tespit edebilmelerini sağlamayı hedeflemiştir. Bu sayede, belirlenen eksikliklere yönelik pedagojik müdahaleler geliştirilebilir.

Yapı (Ölçülen Yapı)

WOBAYSÖ, temel olarak çevrimiçi ortamdaki **bilgi yönetimi stratejileri** yapısını ölçmektedir. Bu yapı, genellikle iki ana boyut etrafında şekillenir: **Bilgi Arama Stratejileri** ve **Bilgiyi Yorumlama ve Değerlendirme Stratejileri**. Bilgi arama stratejileri, kullanıcıların anahtar kelime seçimi, arama motorlarını etkin kullanma ve arama sonuçlarını filtreleme gibi teknik yeterliliklerini içerir. Bilgiyi yorumlama stratejileri ise, bilginin kaynağını, güncelliğini ve tarafsızlığını sorgulama, metinler arasında bağlantılar kurma ve bilgiyi sentezleme gibi üst düzey bilişsel süreçleri kapsar.

Ölçek, bu iki strateji grubunun genel yeterliliğini nicel olarak belirlemek için tasarlanmıştır.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında geçerlik analizleri, orijinal yapının kültürel bağlamda korunup korunmadığını incelemeye odaklanmıştır. Geçer ve Şera (2016) tarafından yapılan çalışmada, ölçeğin yapı geçerliğini test etmek amacıyla genellikle **Doğrulayıcı Faktör Analizi** (DFA) kullanılmıştır. Bu analizler, maddelerin teorik olarak öngörülen alt boyutlara uygun olarak yüklendiğini göstererek ölçeğin yapısal geçerliğini desteklemeyi amaçlar. Elde edilen geçerlik bulguları, ölçeğin Türk örneğinde de ölçülmek istenen psikolojik yapıyı başarıyla temsil ettiğini göstermelidir.

Güvenirlik

WOBAYSÖ'nün güvenilirlik çalışmaları, ölçeğin tutarlılığını ve kararlılığını değerlendirmeyi içerir. Uyarlama çalışmasında, iç tutarlılık katsayısının hesaplanması en yaygın kullanılan yöntemdir. Bu bağlamda, **Cronbach Alfa** (Cronbach Alfa) katsayısı, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne derece tutarlı bir şekilde ölçtüğünü belirlemek için kullanılmıştır. Yüksek Alfa katsayısı değerleri, ölçeğin güvenilirliğinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu işaret eder. Ek olarak, alt boyutlar bazında da iç tutarlılık analizleri yapılabilmektedir.

Faktör Analizi

Web Ortamında Bilgi Arama ve Yorumlama Stratejileri Ölçeği'nin uyarlama sürecinde, orijinal ölçeğin faktör yapısının Türkçe veri seti üzerinde incelenmesi kritik öneme sahiptir. Geçer ve Şera (2016), ölçeğin faktör yapısının korunup korunmadığını belirlemek için **Faktör Analizi** (Faktör Analizi) yöntemini kullanmışlardır. Bu analiz sonucunda, ölçeğin çok boyutlu yapısının Türk örneğinde de geçerli olduğu ve maddelerin beklenen faktörlere yüksek yükler verdiği tespit edilmiştir. Bu analizler, ölçeğin özgün yapısının kültürel adaptasyon sürecinde bozulmadığını kanıtlar niteliktedir.

Enstrüman (Ölçek Bilgileri)

Test Type: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Orijinal ölçeğin yapısına bağlı olarak, muhtemelen 5'li veya 6'lı Likert tipi derecelendirme formatı kullanılmıştır. (Örneğin: Hiçbir zaman, Nadiren, Bazen, Şık şık, Her zaman).

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Yükseköğretim öğrencileri veya dijital bilgi arama becerilerini aktif olarak kullanan genel yetişkin popülasyon.

Age Group: 18 yaş ve üzeri (Genellikle üniversite öğrencileri).

Population Details: Uyarlama çalışması genellikle Türkiye'deki üniversite öğrencileri örneklemini üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale). Katılımcılar, web ortamında bilgi arama ve yorumlama süreçlerinde sergiledikleri davranışları belirtilen Likert ölçeği üzerinde derecelendirirler.

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçeğin orijinal geliştiricilerinden izin alınarak Türkçe'ye uyarlanmıştır. Akademik amaçlı kullanımlar için genellikle yazarlarla iletişime geçilmesi önerilir.

Test Yolu (Uyarlama): 2016

Derecelendirme: Derecelendirme formatı orijinal kaynakta belirtilmemiştir, ancak tipik olarak Likert ölçeği kullanılır.

Sorumlu Yazar İletişim: akolburan@kocaeli.edu.tr

Kaynaklar

Geçer, A. ve Şera, N. (2016). Web Ortamında Bilgi Arama Ve Yorumlama Stratejileri Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (38), 134-147.

Bu ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir:

[web-ortaminda-bilgi-arama-ve-yorumlama-stratejileri-olcegi-toad.pdf](#)

Web Ortamında Bilgi Arama ve Yorumlama Stratejileri Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır. Ölçek maddeleri, araştırmanın akademik yayına başvurulacak veya sorumlu yazar ile iletişime geçilerek temin edilmelidir. Ölçek maddeleri, telif hakları nedeniyle burada yayınlanmamıştır.